

Nr 44.

Ankom till riksdagens kansli den 14 mars 1930 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förändring i avseende å löneställning och antal av vissa ordinarie befattningar vid postverket, telegrafverket och statens järnvägar m. m.

(4:e avd.)

I en till riksdagen den 7 februari 1930 avlåten proposition, nr 83, vilken hänvisats till statsutskottets förberedande behandling, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels besluta, med tillämpning från och med den 1 juli 1930,

att i den vid avlöningsreglementet den 19 juni 1919 för tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk fogade tjänsteförteckningen skola upptagas följande nya befattningar, nämligen

vid postverket:

i 27:e lönegraden: kamrer;

vid telegrafverket:

i 26:e lönegraden: trafikinspektör,

i 15:e » : verkstadsmästare,

i 7:e » : förrådsförman;

samt att ur nämnda förteckning skall vid postverket i 26:e lönegraden utgå befattningen kamrer;

dels fastställa antalet av följande befattningar från och med den 1 juli 1930 på sätt här anges, nämligen:

vid postverket:

kamrer	1
sekreterare i 26:e lönegraden	6
postmästare av klass 1 A	10
» » » 1 B	32
sekreterare i 24:e lönegraden	2
notarie	8
revisor	5;

Bihang till riksdagens protokoll 1930. 6 saml. 26 häft. (Nr 44—47.) 591 30 1

vid telegrafverket:

linjeingenjör	21
trafikinspektör	1
överkontrollör	2
notarie	8;

vid statens järnvägar:

förste maskiningenjör	14
byråingenjör	12
maskiningenjör	10
maskininspektör	17
notarie	11;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de övergångsbestämmelser, som vid genomförande av förberörda ändringar må erfordras;

dels ock medgiva, att beträffande ordinarie manlig postassistent, som den 30 juni 1926 innehade anställning såsom extra ordinarie postassistent och efter nämnda dag erhållit konstitutorial såsom ordinarie postexpeditör, må i fråga om placering i löneklass så anses, som om vederbörande under den tid, han innehaft ordinarie postexpeditörsbefattning, varit extra ordinarie postassistent.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

Förevarande proposition innefattar vissa framställningar, avseende förändring i lönegradsplacering eller i det fastställda antalet av vissa ordinarie befattningar vid postverket, telegrafverket och statens järnvägar ävensom nyinrättande av vissa befattningar vid telegrafverket m. m.

Postverket.

I skrivelse den 5 september 1929 har *generalpoststyrelsen* gjort framställning om ändringar beträffande vissa befattningar hos styrelsen.

Utbytande
av en
kontrollörs-
tjänst å
generalpost-
styrelsens
1:a byrå
mot en
notarie-
tjänst.

Till en början har styrelsen hemställt om utbytande av en kontrollörsbefattning (20:e lönegraden) å styrelsens första byrå mot en notarietjänst (21:a lönegraden) å samma byrå.

Kommunikationsverkens lönenämnd har förordat bifall till styrelsens framställning i denna del.

Även *departementschefen* har, med hänsyn till den av generalpoststyrelsen förebrogta utredningen rörande ökningen av arbetsbördan inom trafikavdelningen å styrelsens första byrå, funnit sig böra biträda styrelsens förslag om utbyte av en kontrollörstjänst i 20:e lönegraden mot en notariebefattning i 21:a lönegraden.

Under framhållande att arbetet på styrelsens femte byrå på grund av de därunder förlagda postgiro- och postsparbanksrörelsernas utomordentligt kraftiga utveckling numera vore av sådan betydelsefull och makt-påliggande beskaffenhet, att vissa befattningar därstädes syntes styrelsen böra höjas i tjänstegrad, har styrelsen vidare i förevarande skrivelse framlagt förslag i sådant hänseende.

Efter att hava lämnat en allmän redogörelse för arbetsmängden å byrån samt för personaluppsättningen därstädes framhåller generalpoststyrelsen, att det, med den utveckling postgiorörelsen och postsparbanken tagit och alltjämt undergår, är helt naturligt att byråns ledning alltjämt måste syssla med stora och invecklade spörsmål, ofta av stor ekonomisk räckvidd, ett förhållande som icke kan vara ägnat att förväna, enär byråns verksamhet nästan uteslutande är av affärsdrivande beskaffenhet. Även om byråchefen personligen deltagit i behandlingen av inom byrån förekommande ärenden av större betydelse, är det enligt styrelsen självfallet, att hans närmaste män var och en på sitt område måste erhålla ett ganska stort mått av självständighet. Det måste därför av dem krävas en betydande personlig insats och initiativkraft på området för byråns verksamhet.

Det är, yttrar styrelsen vidare, särskilt tre av byråns tjänstemän, vilka under byråchefen bekläda ur olika synpunkter särdeles ansvarsfulla och arbetstyngda befattningar. Dessa äro *kamrern, sekreteraren och föreståndaren för byråns korrespondensavdelning (kontrollör)*.

Styrelsen foreslår uppflyttning av kamreren från 26:e till 27:e lönegraden, av sekreteraren från 24:e till 26:e lönegraden samt av föreståndaren för femte byråns korrespondensavdelning, vilken nu såsom kontrollör är placerad i 20:e lönegraden, till befattning såsom sekreterare i 24:e lönegraden.

Utom nu omförmälda förslag har styrelsen slutligen även framlagt förslag om förbättrad löneställning för *föreståndaren för postgirokontorets bokföringsavdelning*. För denne tjänsteman, som nu befinner sig i kontrollörs ställning (20:e lönegraden), har styrelsen föreslagit befattning i 21:a lönegraden med benämningen revisor.

Kommunikationsverkens lönenämnd har beträffande generalpoststyrelsens förslag, i vad det avser befattningar å styrelsens femte byrå, anfört huvudsakligen följande:

Lönenämnden hade i anledning av den föreliggande remissen avlagt besök å byrån och därvid inhämtat närmare upplysningar rörande de särskilda, till lönegradsuppflyttning föreslagna befattningshavarnas arbetsuppgifter.

Vad först *kamrern* beträffade, finge lönenämnden erinra därom, att nämnden i utlåtande den 9 december 1925 över en då föreliggande framställning från poststyrelsen yttrat sig rörande denne befattningshavares löneställning. Nämnden hade då anfört bland annat, att nämnden ansåge poststyrelsens förslag om kamrersbefattningens hänförelse till 27:e lönegraden innebära en allt för hög placering av ifrågavarande tjänst, varvid tillika erinrats, att vid intet av de övriga kommunikationsverken befattningen såsom kamrer eller därmed likställd tjänst hänförts till så hög lönegrad som den 27:e. Nämnden hade funnit kamrersbefattningen vid postverket skäligen böra inordnas i samma lönegrad som befattningarna kameraltendent vid telegrafverket och kamrer vid statens järnvägar eller sålunda i 26:e lönegraden.

Ändrad lönegrads-placering av vissa befattningar å styrelsens 5:e byrå.

Lönenämnden hade ingalunda förbisett, att de ärenden, som kamrern å poststyrelsens femte byrå hade att bereda och som huvudsakligen avsåge postgirokontorets och postsparbankens medelsförvaltning och medelsplacering, på grund av dessa rörelsegrenars utveckling blivit av alltmera krävande och ansvarsfull art. I betraktande av den höjning i lönegradsställning, som skett så sent som år 1926, syntes det dock nämnden icke förefinnas tillräcklig anledning att vidtaga åtgärder för höjning i lönehänseende av denna tjänst. Nämnden hade sålunda ansett sig icke kunna tillstyrka poststyrelsens framställning i denna del.

Enligt styrelsens förslag skulle den å femte byrån anställde *sekreteraren*, som närmast under byråchefen utövade funktionen som personal- och organisationschef, uppflyttas från 24:e till 26:e lönegraden. Även nämnden hade vid sitt besök å byrån i fråga kommit till den uppfattningen, att ifrågavarande befattningshavare numera måste anses väl lågt avlönad i förhållande till sitt mycket betydelsefulla arbete inom byrån. Nämnden funne sig därför böra tillstyrka bifall till styrelsens förslag om denna befattnings uppflyttning i 26:e lönegraden.

Arbetet å femte byråns *korrespondensavdelning* avsåge huvudsakligen besvarande av affärspost, såsom förfrågningar från giroinsättare rörande girokontons ställning, begäran om upplysningar rörande postgirots användande m. m. Avdelningens *föreståndare* (nu kontrollör) sysselsattes emellertid, förutom med ledningen av och deltagande i dessa arbeten på avdelningen, även med uppsättande av andra å byrån förekommande skrivelser av mera omfattande och krävande art. Vad poststyrelsen anfört till stöd för en höjning i lönegrad av sagda kontrollör syntes lönenämnden förtjäna avseende. Att hänföra nämnda tjänst till 24:e lönegraden måste dock enligt nämndens mening utgöra en alltför hög lönegradsplacering. Närmast syntes 21:a eller 22:a lönegraden böra komma i fråga. Om ock vissa skäl kunde anföras för en inplacering i sistnämnda lönegrad, hade dock nämnden ansett sig böra stanna vid att förorda sagda kontrollörstjänsts utbytande mot en *notariebefattning* i 21:a lönegraden.

Vad slutligen anginge styrelsens hemställan om inrättande å postgirokontoret av *en ny revisorstjänst* utöver den där förut placerade, med uppgift för innehavaren att vara personalchef å kontorets bokföringsavdelning, funne nämnden vid det förhållandet, att även å byråns något mindre postsparbanksavdelning funnes anställda tvenne revisorer, därav den ene såsom personalchef, någon erinran icke vara att framställa mot detta styrelsens förslag, varför nämnden finge biträda styrelsens hemställan om utbyte av en kontrollörstjänst mot en revisorsbefattning i 21:a lönegraden.

I fråga om löneställningen för den nuvarande kontrollörstjänsten på femte byråns korrespondensavdelning har inom lönenämnden ledamoten Wold, med instämmande av ledamoten Wallin, anfört *avvikande mening* och därvid förklarat sig finna den av nämnden föreslagna placeringen i 21:a lönegraden vara avgjort för låg samt hemställt om befattningens hänförande till 22:a lönegraden med benämningen förste kontrollör.

Departementschefen har för egen del anfört följande:

»Vad generalpoststyrelsen påvisat i fråga om den utomordentligt kraftiga utveckling, som postgiro- och postsparbanksrörelserna de senaste åren undergått, synes mig utgöra goda skäl för uppflyttning i lönehänseende av de befattningar å styrelsens femte byrå, vilkas innehavare till följd av denna utveckling i första hand fått sin arbetsbörda och sitt ansvar ökade. General-

poststyrelsens därutinnan framställda förslag hava i flertalet avseenden tillstyrkts av lönenämnden. Beträffande befattningarna såsom kamrer och såsom föreståndare för byråns korrespondensavdelning har nämnden intagit en från styrelsens förslag avvikande ståndpunkt.

Vad kamrersbefattningen angår, har visserligen — såsom lönenämnden påpekat — denna tjänst så sent som år 1926 uppflyttats från 24:e till 26:e lönegraden. Den avsevärda tillväxt i omfattningen av byråns verksamhet, som därefter skett, har dock självfallet måst medföra en väsentlig stegring i arbete och framförallt i ansvar för denne befattningshavare, vilken är ställföreträdare för byråns chef och närmast under honom handhar och svarar för förvaltningen och placeringen av de i postgiro- och postsparbankskontorens rörelse ingående, högst betydande kapitalbeloppen. I betraktande av sålunda föreliggande förhållanden, vilka synas motivera en åtskillnad i löneställning beträffande denna och motsvarande befattningar inom övriga affärsverk, har jag ansett mig böra biträda generalpoststyrelsens förslag om uppflyttning av befattningen i fråga till 27:e lönegraden.

I fråga om befattningen såsom föreståndare för femte byråns korrespondensavdelning vill det synas som om den av lönenämnden föreslagna placeringen i 21:a lönegraden med benämningen notarie vore, åtminstone tillsvare, tillfyllest. Jag tillstyrker alltså, att en notarietjänst inrättas i utbyte mot en kontrollörstjänst.

Vidkommande övriga här ifrågavarande befattningar biträder jag generalpoststyrelsens av lönenämnden tillstyrkta förslag. Jag förordar sålunda sekreterartjänstens uppflyttning från 24:e till 26:e lönegraden samt inrättande av en ny revisorstjänst i 21:a lönegraden i utbyte mot den kontrollörsbefattning, som nu innehaves av personalchefen å postgirokontorets bokföringsavdelning.

Vid bifall till vad jag sålunda tillstyrkt samt till mitt förut framställda förslag om utbyte av en kontrollörstjänst å första byrån mot en notariebefattning skulle alltså i stället för kamrersbefattningen i 26:e lönegraden upptagas en sådan befattning i 27:e lönegraden samt antalet av övriga nu ifrågavarande befattningar vid postverket komma att utgöra, sekreterarbefattningar i 26:e lönegraden 6 och i 24:e lönegraden 2, notariebefattningar 8 samt revisorsbefattningar 5.»

I skrivelse den 17 januari 1930 har *generalpoststyrelsen* vidare hemställt, att antalet postmästarbefattningar av klass 1 A (25:e lönegraden) måtte från och med den 1 juli 1930 ökas från 9 till 10 i och för hänförande av postkontoret i Borås till klass 1 A.

En ny postmästarbefattning av klass 1 A.

Till stöd för förslaget har anförts, bland annat, att medan ökningen av rörelsen varit jämförelsevis konstant vid flertalet postkontor, varför deras inbördes ställning icke i särskilt hög grad rubbats, rörelsen vid postkontoret i Borås emellertid nått en sådan omfattning, att generalpoststyrelsen ansett det nödvändigt att, utan att avvakta en allmän omklassificering av postkontoren, nu hemställa om postmästarbefattningens vid postkontoret uppflyttning i klass 1 A.

I utlåtande den 23 januari 1930 har *kommunikationsverkens lönenämnd* anført, att nämnden med hänsyn till vad generalpoststyrelsen yttrat rörande trafikrörelsens ökning vid Boråskontoret under de senaste åren ansåge sig icke böra framställa erinran mot att kontoret uppflyttades till klass 1 A.

Även enligt *departementschefens* mening föreligga goda skäl att nu uppflytta postkontoret i Borås från klass 1 B till klass 1 A. Departementschefen har därför tillstyrkt generalpoststyrelsens förslag om ökning av antalet postmästartjänster i sistnämnda klass till 10 och om samtidig minskning av antalet postmästartjänster av klass 1 B till 32.

Löneturs-
beräkning
för vissa
manliga
post-
assistenter.

I detta sammanhang har departementschefen vidare anmält fråga om viss lönetursberäkning för manliga postassistenter, vilka tidigare innehaft postexpeditörstjänst.

I syfte att i någon mån motverka de olägenheter, som ur befordringssynpunkt och därmed såväl i löne- som pensionshänseende kunde för de vid postverket anställda extra ordinarie postassistenterna förutses uppkomma genom nedskrivning av antalet postassistenter, beslöt 1926 års riksdag, att vid postverket den 30 juni 1926 anställda extra ordinarie postassistenter skulle kunna, i den mån lediga postexpeditörsbefattningar funnes och vederbörande därtill ansåges böra ifrågakomma, konstitueras till postexpeditörer med rätt att därvid personligen placeras i 12:e lönegraden samt att inom denna ram bibehållas vid den lön, de vid ordinarieblivandet innehade i den extra ordinarie anställningen.

Efter det riksdagens nyss omförmälda beslut fattats, befordrades ett antal förutvarande extra ordinarie postassistenter till ordinarie postexpeditörer, därvid dessa befattningshavare med stöd av riksdagens beslut tillförsäkrades de löneförmåner, de omedelbart före denna befordran innehade.

Sedan åtskilliga av ifrågavarande postexpeditörer genom generalpoststyrelsens beslut den 30 oktober 1928 konstituerats till ordinarie postassistenter, uppstod fråga om lönetursberäkning för dessa tjänstemän. Därest befattningshavarna i fråga — vilka efter genomgången postelevkurs alltsedan juni månad 1921 fullgjort postassistents göromål, först såsom aspiranter, därefter såsom extra ordinarie tjänstemän samt slutligen i egenskap av ordinarie postexpeditörer — direkt från extra ordinarie anställning befordrats till ordinarie postassistentbefattning, skulle de jämlikt i avlöningsreglementets 11 § meddelade bestämmelser om rätt för icke-ordinarie befattningshavare att vid befordran till ordinarie tjänst för löneklassplacering i viss utsträckning tillgodoräkna förutgående likvärdig tjänstgöring varit berättigade till lön enligt löneklass 16 med rätt tillika att för uppflyttning i högre löneklass tillgodoräkna tid från och med den 1 juli 1927. Då de emellertid före befordringen till postassistenter under någon tid innehaft ordinarie postexpeditörsbefattning, befanns det tveksamt, huruvida nämnda bestämmelser kunde tillämpas eller om icke de i reglementets 12 § givna reglerna om s. k. sneddnings vid befordran från lägre ordinarie tjänst till högre sådan tjänst borde i stället lända till efter rättelse. Vid tillämpning av sistnämnda regler skulle tjänstemännen visserligen från början placeras i samma löneklass, den 16:e, men för uppflyttning i högre löneklass skulle de äga tillgodoräkna tid först från och med den 1 juli 1928. I sistnämnda fall skulle de alltså få vänta ett år längre på uppflyttning från 16:e till 17:e löneklasserna. Samma förhållande skulle inträda vid uppflyttning till 18:e och 19:e löneklasserna.

Spörsmålet om förevarande lönetursberäkning blev av *generalpoststyrelsen* genom skrivelse den 6 november 1928 underställt Kungl. Maj:ts prövning. Därvid anförde styrelsen, att styrelsen funne det obilligt, att ifrågavarande tjänstemän skulle erhålla en försämrad löneställning genom en anordning, som vidtagits för att motverka de olägenheter, vilka blivit en följd av den inträdda förseningen i tillträddandet av den ordinarie anställning, de vid sitt inträde i postverket kunnat påräkna.

I avgivet utlåtande den 13 december 1928 anförde *kommunikationsverkens lönenämnd* bland annat, att den funne giltiga skäl föreligga därtill, att de ordinarie manliga postassistenter, som den 30 juni 1926 innehaft anställning såsom extra ordinarie postassistenter och efter nämnda dag vunnit befordran till ordinarie postexpeditörer, finge i fråga om placering i löneklass så anses, som om de under den tid, de innehaft ordinarie postexpeditörsbefattning, varit extra ordinarie postassistenter.

Lönenämndens ledamot N. A. Nilsson anförde *avvikande mening* och avstyrkte på angivna skäl bifall till generalpoststyrelsens framställning.

Jämväl *statskontoret* avgav i ärendet infordrat utlåtande, dagtecknat den 22 januari 1929. Ämbetsverket anförde därvid att, ehuru den ifrågasatta lönetursberäkningen skulle försätta ifrågavarande postassistenter i en i förhållande till andra i förevarande avseende jämförbara befattningshavare särdeles fördelaktig ställning, statskontoret dock med hänsyn till den ståndpunkt statsmakterna redan tidigare intagit i fråga om dessa tjänstemäns löneställning och jämväl i övrigt till de av lönenämnden anförda särskilda omständigheterna i detta fall funne sig ej böra motsätta sig åtgärd för beredande av den ifrågasatta lönetursrätten.

Avvikande mening anfördes inom statskontoret av två ledamöter, vilka funno tillräckliga skäl icke föreligga för det avsedda medgivandet.

Departementschefen har för egen del anfört följande:

»Såsom den här lämnade redogörelsen utvisar, beslöts vid 1926 års riksdag i fråga om vissa extra ordinarie postassistenter en särskild övergångsanordning i syfte att i någon mån kompensera nämnda tjänstemän för de olägenheter, som uppkommit genom en av organisatoriska förändringar inom postverket föranledd försening i befordran till ordinarie postassistent. Genom denna övergångsanordning har dock icke kunnat förhindras, att ifrågavarande tjänstemän, vilka i avvaktan på befordran till ordinarie postassistenttjänst sett sig föranlättna att söka och jämväl erhållit ordinarie befattningar i lägre grad (postexpeditörsbefattning), vid den omsider vunna befordringen till ordinarie postassistent kommit i sämre ställning i lönehänseende än om befordran skett direkt från deras förut innehavda extra ordinarie anställning. Generalpoststyrelsens omförmälda framställning avser att undanröja denna ojämnhet i deras lönetursförhållanden, och det synes mig, att vägande billighets-skäl tala för ett bifall till denna framställning. Ett tillmötesgående av styrelsens förslag lärer, såsom lönenämnden ock framhållit, icke kunna anses innebära något avsteg från den reella innebörden i vad statsmakterna vid sitt beslut år 1926 åsyftat. Ett beslut i avsedd riktning torde med hänsyn härtill icke heller kunna befaras medföra några icke önskvärda konsekvenser beträffande andra grupper av befattningshavare.

Vad angår den ekonomiska innebörden av förslaget må framhållas, att det

här gäller inemot 80 tjänstemän, av vilka flertalet, liksom de av generalpoststyrelsen i oktober 1928 till postexpeditörer konstituerade, avslutat postelevkurs år 1921, medan några genomgått dylik kurs år 1922. De flesta tjänstemännen i fråga hava numera befordrats till ordinarie postassistenter, och de som ännu ej vunnit dylik befordran, torde sannolikt komma att konstitueras till postassistenter under förra hälften av år 1930. Vid bifall till förslaget om förmånligare lönetursberäkning skulle en var av ifrågavarande befattningshavare erhålla en total löneförbättring under tjänstetiden inom 15:e lönegraden av omkring 1,200 kronor, inberäknat dyrtidstillägg enligt nu gällande grunder. Den sammanlagda kostnaden för staten skulle alltså uppgå till ej fullt 100,000 kronor, vilket belopp skulle fördelas på ett tiotal år framåt. Härav torde framgå, att ett bifall till förslaget icke skulle medföra någon kostnadsökning av nämnvärd betydelse för postverkets utgiftsstat.

På grund av vad jag här anfört vill jag tillstyrka, att medgivande lämnas av innebörd, att beträffande ordinarie manlig postassistent, som den 30 juni 1926 var anställd såsom extra ordinarie postassistent och efter nämnda dag erhållit konstitutorial såsom ordinarie postexpeditör, må i fråga om placering i löneklass så anses, som om vederbörande under den tid, han innehaft ordinarie postexpeditörsbefattning, varit extra ordinarie postassistent. Med hänsyn till avlöningsreglementets avfattning torde riksdagens medgivande härutinnan böra inhämtas.»

Telegrafverket.

Från telegrafstyrelsen föreligga framställningar om nyinrättande och ändring i lönegradsplacering av vissa befattningar, avseende såväl styrelsen som lokalförvaltningarna.

I likhet med vad som ansågs vara fallet med vissa vid 1929 års riksdag beslutade förändringar i telegrafverkets personalorganisation, har departementschefen funnit de nu föreslagna ändringarna härutinnan vara väsentligen betingade av den starka utveckling, som verkets rörelse under den senaste tiden undergått. Med hänsyn härtill har departementschefen ansett de ifrågasatta ändringarna icke lämpligen böra anstå i avvaktan på avsedd besparingsgranskning.

I skrivelse den 27 augusti 1930 har telegrafstyrelsen hemställt om vissa ändringar i fråga om sådana befattningar, vilkas antal fastställes av Kungl. Maj:t och riksdagen, d. v. s. befattningar i högre lönegrad än den 20:e.

Utbyte av en överkontrollörstjänst mot en befattning som trafikinspektör.

Till en början har föreslagits utbyte av en överkontrollörstjänst (24:e lönegraden) vid Stockholms telefonstation mot en ny befattning i 26:e lönegraden med benämningen trafikinspektör. Till stöd för detta förslag har telegrafstyrelsen hänvisat till de krav, som den väldiga, ständigt ökade trafiken ställde på innehavaren av ifrågavarande tjänst.

Kommunikationsverkens lönenämnd har biträtt telegrafstyrelsens hemställan om befattningens uppflyttning i 26:e lönegraden och har ansett sig icke böra framställa någon erinran mot den föreslagna tjänstetiteln.

Även departementschefen har funnit den förebragta utredningen innefatta övertygande skäl för en förbättrad löneställning för den av de nuvarande överkontrollörsbefattningarna vid Stockholms rikstelefonstation, vilken avsåges för telefondirektörens närmaste man och ställföreträdare och vars

rätta handhavande ställde betydande krav på sin innehavare. Mot förslaget att utbyta denna tjänst mot en befattning i 26:e lönegraden med benämningen trafikinspektör hade han intet att erinra. Samtidigt med uppförande av denna nya befattning borde, såsom telegrafstyrelsen jämväl förutsett, antalet överkontrollörstjänster minskas från 3 till 2.

Telegrafstyrelsen har vidare gjort framställning om inrättande av ytterligare en linjeingenjörsbefattning (26:e lönegraden).

En ny linjeingenjörs-tjänst.

Lönenämnden har i detta avseende anfört, att enär det här vore fråga om befattningar, som syntes under alla förhållanden bliva behövliga för framtiden, och då styrelsen numera förfogade över fullt kvalificerade aspiranter till desamma, lönenämnden ville förorda bifall till styrelsens ifrågavarande förslag. I enlighet härmed skulle antalet linjeingenjörstjänster vid telegrafverket komma att ökas till 21.

Telegrafstyrelsens ifrågavarande förslag, som förutsätter ökning av antalet linjeingenjörsbefattningar från 20 till 21, har *departementschefen* ansett sig böra biträda.

Telegrafstyrelsen har i förevarande skrivelse slutligen hemställt om inrättande av två nya ordinarie notariebefattningar (21:a lönegraden), avsedda den ena för ekonomi- och kanslibyråns statistiska avdelning och den andra för förrådsbyrån.

Två nya ordinarie notariebefattningar

Lönenämnden har icke funnit anledning till erinran mot styrelsens ifrågavarande förslag.

Departementschefen har anfört följande:

»Med hänsyn till den blivande granskning av telegrafverkets personalorganisation ur besparingssynpunkt, varom jag inledningsvis erinrat, har jag icke kunnat undgå att hysa en viss tvekan i fråga om lämpligheten av att nu uppföra ifrågavarande befattningar å ordinarie stat. Av skäl, som jag i nämnda sammanhang antytt, och i betraktande även av att de för kommunikationsverken gällande pensionsbestämmelserna göra det ur billighetsynpunkt önskvärt, att befattningar som kunna anses vara av permanent karaktär icke alltför länge bibehållas såsom icke-ordinarie, har jag dock ansett mig kunna tillstyrka telegrafstyrelsens förslag. Vid godkännande av detta förslag bör antalet notariebefattningar vid telegrafverket ökas från 6 till 8.»

I skrivelse den 27 september 1929 har *telegrafstyrelsen* vidare i fråga om sådana befattningar vid telegrafverket, vilkas antal enligt avlöningsreglementet fastställas av Kungl. Maj:t, gjort framställning om att i den såsom bilaga till avlöningsreglementet fogade tjänsteförteckningen måtte bland de för tjänstemän vid telegrafverket avsedda befattningarna uppföras två nya befattningsgrupper, nämligen förrådsförmän i 7:e lönegraden och verkstadsmästare i 15:e lönegraden.

Inrättande av två nya befattningsgrupper.

Lönenämnden har förordat bifall till telegrafstyrelsens ifrågavarande framställning.

Även *departementschefen* har funnit övertygande skäl vara förebragta för inrättande såväl av en ny befattningsgrupp i 7:e lönegraden, med benämningen förrådsförman och avsedd för befordran av förrådsmästares närmaste man vid distriktsförråd samt av föreståndare vid större sektionförråd, som ock av en dylik grupp i 15:e lönegraden med benämningen verkstadsmästare, avsedd att tillgodose behovet av en befälsbefattning i lägre grad än verkmästare vid telegrafverkets verkstad. Departementschefen har alltså tillstyrkt bifall till telegrafstyrelsens förevarande framställning.

Statens järnvägar.

Indragning
av vissa
befattningar.

I skrivelse den 7 november 1929 har *järnvägsstyrelsen* framställt förslag om indragning av vissa befattningar vid statens järnvägar, nämligen en byråingenjörs- och en notariebefattning samt en maskininspektorsbefattning.

Mot styrelsens ifrågavarande förslag har *departementschefen* icke haft något att erinra. Vid bifall till förslaget borde minskning ske i antalet byråingenjörs-tjänster från 13 till 12, i antalet notarietjänster från 12 till 11 samt i antalet maskininspektorsbefattningar från 18 till 17.

I detta sammanhang har departementschefen erinrat, att riksdagen år 1928 i samband med beslut om vissa ändringar i statsbaneförvaltningens organisation bemyndigade Kungl. Maj:t att, i den mån så prövades lämpligt, dels vid uppkommande ledighet å befattning inom 21:a-27:e lönegraderna av kommunikationsverkens avlöningsreglemente antingen tills vidare hålla densamma vakant eller ock utbyta befattningen mot tjänst inom lägre lönegrad, dels ock inom berörda lönegrader utbyta viss befattning mot annan av samma lönegrad. Det förutsattes härvid, att anmälan om dylikt utbyte skulle göras vid nästkommande riksdag.

Med anledning härav har departementschefen meddelat, att Kungl. Maj:t den 19 april 1929 medgivit utbyte av en förste maskiningenjörsbefattning mot en maskiningenjörsbefattning. Efter detta utbyte uppgår antalet av ifrågavarande tjänster till 14 respektive 10.

Användning
av trafik-
biträden för
konduktörs-
göromål å
trafiksvaga
bandelar.

I anledning av ett uttalande av *statens järnvägars revisorer* har *järnvägsstyrelsen*, enligt Kungl. Maj:ts beslut, i skrivelse den 6 september 1928 framlagt av styrelsen verkställd utredning angående de åtgärder, som kunde vidtagas i fråga om användande av billigare arbetskraft för trafikarbetet vid trafiksvaga bandelar.

Av denna utredning framgår i huvudsak följande.

För stationsarbetet har sedan länge använts möjligast billiga arbetskraft därigenom att antalet fullt utrustade stationer inskränkts till de i trafikhänseende största platserna, medan i övrigt håll- och lastplatser anordnats med kvinnlig platsvakt eller utan någon som helst bemanning.

Konduktörsgöromålen å de trafiksvaga bandelarna ombesörjas av konduktörer eller, å vissa bandelar, av tjänstemän av lägre grad, vilka förordnats att bestrida konduktörstjänst mot åtnjutande av vikariatsersättning. Förutom det vanliga konduktörsarbetet, såsom säkerhetstjänst, biljettgransk-

ning och godsvårdartjänst m. m., har konduktören att ombesörja biljettförsäljning åt resande från håll- och lastplatser utan bemanning. På grund av den i regel ringa trafikmängden med varje tåg och tågens jämförelsevis långa gångtid mellan trafikplatserna blir arbetsmängden per tidsenhet avsevärt mindre å de trafiksvaga bandelarna än å linjer med större trafik, var till kommer, att arbetet i regel är av ganska enkel art, då trafiken å ifrågasvarande bandelar är av huvudsakligen lokal natur.

Järnvägsstyrelsen — som funnit ändrade bestämmelser rörande stationsarbetet icke vara erforderliga — har i fråga om konduktörs göromålen i anslutning till den framlagda utredningen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte förklara, att dessa göromål å sådana bandelar, som av styrelsen prövas vara trafiksvaga, skola handhavas av tjänstemän inom 6:e lönegraden eller närmare bestämt av trafikbiträden, varigenom skulle undvikas tillskapande av en ny befattning för ändamålet.

Kommunikationsverkens lönenämnd har i utlåtande den 21 december 1928 — efter framhållande av att förevarande framställning vore att se som ett led i strävandena att avveckla överkvalificerad arbetskraft och genomföra rationella arbetsmetoder vid statens järnvägar — anfört följande:

För egen del vill lönenämnden framhålla, att man vid ett följdriktigt tillämpande av de utav Kungl. Maj:t angivna riktlinjerna för personalbesparing inom statens järnvägars förvaltning framför allt bör se till, att vid nybesättande av befattningar å nya linjer personalbeståndet anpassas efter arbetskvantiteterna och arbetets kvalitetsgrad. Alldeles särskilt synes omsorgen böra ägnas åt detta förhållande, då, såsom här är fallet, det gäller att ordna driften å bandelar, vilka på långt när icke kunna förränta det i dem nedlagda kapitalet. Det synes nämnden uppenbart, att liksom man exempelvis inom stationstjänsten i stor utsträckning utbytt tjänster i högre lönegrad mot befattningar i lägre, motsvarande åtgärder böra kunna vidtagas i fråga om tågbemanningen medelst personal i lägre grad än konduktör.

Det lär icke kunna bestridas, att tjänstäliggandena även för tågpersonalen kunna vara i så hög grad växlande å de olika linjerna, att användning av personal med den relativt höga löneställning, som konduktörspersonalen intager, icke är av sakliga grunder motiverad, utan att även här ett överflyttande av arbetsuppgifterna på personal i lägre löneställning kan och bör äga rum.

Med hänsyn till det anförda anser sig lönenämnden böra såsom sin mening uttala, att en sådan anordning lämpligen bör vidtagas med avseende å tågbemanningen å de trafiksvaga bandelarna, att konduktörs göromålen därstädes uppdragas åt befattningshavare i lägre lönegrad än konduktörs. Att för fullgörande av ifrågasvarande göromål användes personal i trafikbiträdes tjänsteställning, synes nämnden icke giva anledning till erinran.

På grund av vad sålunda anförts har lönenämnden förordat bifall till järnvägsstyrelsens föreliggande framställning.

Nämndens ledamot Ernst Eriksson har, med instämmande av ledamoten Wallin, anmält *avvikande mening* och därvid anfört bland annat följande:

Trafikavdelningens tågpersonal är redan förut uppdelad i två grader, tågmästare och konduktörer, och tjänstgöringen mellan dessa grader fördelas med hänsyn till tjänstens vikt och ansvar. Det synes mig som om någon ytterligare uppdelning av tjänstemännen icke är motiverad. Den gradskill-

nad som kan ytterligare finnas i tjänstgöringen å olika tåg och olika banlinjer, bör kunna regleras genom en avvägning av antalet samtidigt tjänstgörande tjänstemän. Så har hittills skett och så synes det allt fortfarande böra ordnas.

Det måste emellertid i detta sammanhang uppmärksammas, att tågbefälhavarna å de trafiksvaga bandelarna åläggas en hel del arbetsuppgifter, som å andra bandelar utföras av stationernas personal. Vid uppehållet å stationen har sålunda tågbefälhavaren att svara för allt som hör samman med trafiksäkerheten. Dessutom åläggas tågpersonalen även i viss utsträckning försäljning av biljetter. Det blir sålunda ett ökat ansvar såväl i järnvägs tekniskt som i ekonomiskt hänseende, som härvid åläggas konduktörspersonalen å de trafiksvaga bandelarna, i utbyte mot den större kvantitet av andra göromål, som å andra linjer åvilar konduktörspersonalen. Jag måste därför anse det vara fullkomligt oberättigat, att konduktörstjänsterna å de trafiksvaga bandelarna nedflyttas till lägre lönegrad.

Det måste också ifrågasättas, huruvida det är klokt ur statens synpunkt att tillmäta åt här ifrågavarande tjänstemän en alltför låg löneställning. Vår svenska järnvägspersonal har ju genom sitt plikttrogna och målmedvetna fullgörande av sin tjänst blivit uppställd såsom ett föredöme framför andra länders personal. I alldeles särskild grad har detta ansetts vara fallet beträffande tågpersonalen.

Departementschefen har för egen del i ärendet anfört följande:

»Till en början vill jag erinra, att Kungl. Maj:t under senare tid meddelat årliga beslut, innefattande bemyndigande för järnvägsstyrelsen att, i den mån så prövas lämpligt, dels vid uppkommande ledighet å befattning inom högst 20:e lönegraden utbyta den lediga befattningen mot tjänst inom lägre lönegrad, dels ock inom berörda lönegrader utbyta viss befattning mot annan av samma lönegrad.

Vad den föreliggande frågan angår, finner även jag angeläget, att åtgärder vidtagas för att i möjligaste mån nedbringa driftkostnaderna för trafiksvaga bandelar. Järnvägsstyrelsens i sådant syfte framställda förslag att å dylika bandelar för konduktörgöromål använda trafikbiträden (6:e lönegraden) i stället för konduktörer (8:e lönegraden) finner jag vara lämpligt. Därest riksdagen ej har något att erinra mot det framlagda förslaget, vars genomförande ej synes påkalla ändringar i gällande avlöningsförfattningar, har jag därför för avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att låta utfärda bestämmelser i huvudsaklig enlighet med vad järnvägsstyrelsen ifrågasatt.

Enligt vad jag inhämtat avses den ifrågasatta anordningen att i första hand komma till användning å delar av inlandsbanan samt vissa norrländska tvärbananor. Å redan beslutade men ännu ej färdigställda bandelar i Norrland skulle tågbesättningen framdeles ordnas på samma sätt. Enligt verkställda beräkningar skulle för konduktörstjänsten å dessa linjer erfordras sammanlagt 16 tjänstemän. Den årliga besparing, som skulle vinnas genom tjänstens bestridande av trafikbiträden i stället för av konduktörer, skulle vid nämnda antal befattningshavare uppgå till omkring 6,700 kronor årligen.»

Övergångsanordningar m. m.

I fråga om övergångsanordningar m. m. har *departementschefen* slutligen anfört följande:

»De av mig förordade ändringarna beträffande vissa tjänster vid postverket, telegrafverket och statens järnvägar synas lämpligen böra genomföras den 1 juli 1930.

Med avseende å den föreslagna förbättrade lönegradsplaceringen av vissa befattningar i generalpoststyrelsen har styrelsen ifrågasatt att, då det här gällde uppflyttning av tjänster på grund av det desamma redan åvilande arbetet, tjänsternas respektive innehavare borde direkt konstitueras å de högre tjänster, mot vilka utbyte kunde komma att ske. Avsikten härmed torde vara, att å ifrågavarande tjänstemän skulle analogivis tillämpas enahanda bestämmelser i fråga om placering i löneklass i de nya befattningarna m. m., som i avd. A, punkt 2 av kungörelsen den 6 juni 1925 (nr 214) meddelats i fråga om vissa år 1925 till 26:e lönegraden uppflyttade befattningshavare, tillhörande förutvarande 15:e lönegraden vid kommunikationsverken. De föreslagna nya tjänsterna skulle följaktligen icke komma att ledigförklaras.

Härutinnan har lönenämnden anfört, att nämnden icke kunde finna den sålunda föreslagna ordningen för tjänstetillsättningen vara av omständigheterna motiverad. Att märka är, framhåller nämnden, att de föreslagna nya tjänsterna ansetts erforderliga på grund av rörelsens tillväxt under de senaste åren, vadan förhållandena i förevarande fall icke kunna sägas vara analoga med dem, som legat till grund för bestämmelserna i nyssnämnda författningsrum. Enligt nämndens mening böra ifrågavarande tjänster tillsättas efter ansökan i vanlig ordning.

I förevarande avseende delar jag den uppfattning, som uttalats av lönenämnden. Jag finner sålunda icke anledning föreligga att på denna punkt förorda särskilt medgivande. Ett förfaringsätt, motsvarande det som i enlighet med denna ståndpunkt bör tillämpas beträffande befattningarna i generalpoststyrelsen, lärer även böra lända till efferrättelse i fråga om de avsedda tjänsteförändringarna vid telegrafverket. Beträffande den nya postmästartjänsten av klass 1 A synas mig förhållandena däremot vara i någon mån annorlunda, och jag finner övervägande skäl tala för att — i anslutning till vad som tillämpats vid senast verkställda omklassificering av postkontor — nuvarande innehavaren av postmästartjänsten i Borås direkt konstitueras på den nya befattningen. Särskilt medgivande av riksdagen i detta avseende lärer dock ej påkallas.

Därest i övrigt särskilda övergångsanordningar skulle visa sig vara erforderliga, torde sådana få beslutas av Kungl. Maj:t.

De ändringar i den vid avlöningsreglementet fogade tjänsteförteckningen, som föranledas av ett bifall till vad jag i det föregående förordat, lärer Kungl. Maj:t — enligt av riksdagen redan tidigare lämnat bemyndigande — äga utfärda.

De föreslagna förändringarna påkalla även vissa ändringar i den vid kommunikationsverkens pensionslag fogade åldersförteckningen. Till frågan härom skall jag i annat sammanhang återkomma.»

Vad först angår *postverket* har Kungl. Maj:ts härutinnan framställda förslag ej givit utskottet anledning till erinran i vidare mån än beträffande den ifrågasatta uppflyttningen av kamrerarebefattningen å femte byrån (för postgiro- och postsparbanksärenden) från 26:e till 27:e lönegraden. Utskottet delar lönenämndens uttalade uppfattning, att för närvarande tillräcklig anledning ej föreligger för ytterligare höjning av nämnda tjänst utöver den år 1926 vidtagna.

Beträffande den begärda rätten till särskild lönetursberäkning för en grupp manliga postassistenter, som med hänsyn till de ogynnsamma befordringsförhållandena inom postverket tidigare inplacerats i ordinarie post-

expeditörsgrad (d. v. s. befattning i en lägre lönegrad än postassistentbefattning) får utskottet framhålla, att den nu gjorda framställningen allenast innebär, att dessa ej skola i löneavseende bliva mindre förmånligt ställda än om de utan inplacering i nyss nämnda lägre ordinarie lönegrad direkt från innehavd befattning som extra ordinarie postassistent befordrats till ordinarie postassistenter. Billighetsskäl synas utskottet tala för ett bifall till förslaget. Med den utformning, gällande avlöningsbestämmelser i förvarande avseende erhållit, erfordras emellertid riksdagens medgivande härtill.

Utskottet tillstyrker de föreslagna ändringarna i fråga om vissa befattningars lönegradsplacering m. m. vid *telegrafverket* och *statens järnvägar*.

Ej heller den föreslagna anordningen beträffande konduktörsgöromålens bestridande å vissa trafiksvaga bandelar har givit utskottet anledning till erinran.

Under åberopande härav hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) med avslag å Kungl. Maj:ts förslag om uppflyttning av en kamreraretjänst vid postverket i 27:e lönegraden besluta, med tillämpning från och med den 1 juli 1930,

att i den vid avlöningsreglementet den 19 juni 1919 för tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk fogade tjänsteförteckningen skola upp- tagas följande nya befattningar, nämligen

vid telegrafverket:

i 26:e lönegraden: trafikinspektör,
i 15:e » : verkstadsmästare,
i 7:e » : förrådsförman;

b) fastställa antalet av följande befattningar från och med den 1 juli 1930 på sätt här anges, nämligen:

vid postverket:

sekreterare i 26:e lönegraden.....	6
postmästare av klass 1 A.....	10
» » » 1 B.....	32
sekreterare i 24:e lönegraden.....	2
notarie	8
revisor	5;

vid telegrafverket:

linjeingenjör	21
trafikinspektör	1
överkontrollör	2
notarie	8;

vid statens järnvägar:

förste maskiningenjör	14
byråingenjör	12
maskiningenjör.....	10
maskininsektor	17
notarie	11;

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de övergångsbestämmelser, som vid genomförande av förberörda ändringar må erfordras; samt

d) medgiva, att beträffande ordinarie manlig postassistent, som den 30 juni 1926 innehade anställning såsom extra ordinarie postassistent och efter nämnda dag erhållit konstitutorial såsom ordinarie postexpeditör, må i fråga om placering i löneklass så anses, som om vederbörande under den tid, han innehaft ordinarie postexpeditörsbefattning, varit extra ordinarie postassistent.

Stockholm den 14 mars 1930.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, A. C. Lindblad, J. L. Widell, Olof Olsson, O. Bergqvist, E. J. G. Rosén, N. J. M. Svensson* i Kompersmåla, *K. V. Rydén, E. A. Lundell, P. A. Bergström, K. E. Andersson* i Eliantorp och *K. A. W. Björck*;

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *A. Wiklund* i Brattfors, *P. Nilsson* i Bonarp, *L. J. Carlsson-Frosterud, O. Olsson* i Kullenbergstorp, *B. F:son Holmgren, E. J. Wigforss, S. Persson* i Fritorp, *E. G. E. Eriksson* i Stockholm, *A. Danielsson, O. Andersson* i Höör och *J. Jönsson* i Revinge.

Reservation:

av herrar *Olof Olsson, Rosén, Rydén, Bergström, Björck, Anderson* i Råstock, *Carlsson-Frosterud, Wigforss, Eriksson* i Stockholm och *Andersson* i Höör, vilka ansett, att utskottets yttrande bort hava följande lydelse:

»Vad först — — — medgivande härtill.

Utskottet tillstyrker — — — statens järnvägar.

Ifråga om den föreslagna anordningen beträffande konduktörsgöromålens bestridande å vissa trafiksvaga bandelar, anser utskottet emellertid att med frågans avgörande bör anstå, intill dess efter tillkomsten av ett nytt avlöningsreglemente säkrare möjlighet finnes att bedöma, huruvida den ifrågasatta anordningen må prövas skälig och lämplig. Utskottet finner en sådan ståndpunkt påkallad jämväl på grund därav, att formuleringen rörande den ifrågasatta anordningens omfattning synes allt för svävande för att kunna av riksdagen godtagas.»
